

Edwin Klessa

Biblioteka Parafialna w Trzciance to nie tylko książki

Fides: Biuletyn Bibliotek Kościelnych 1 (36), 197-201

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KOMUNIKATY

Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych

Nr 1 (36) 2013, s. 197-201

ISSN 1426-3777

EDWIN KLESSA¹

BIBLIOTEKA PARAFIALNA W TRZCIANCE TO NIE TYLKO KSIĄŻKI

Biblioteka Parafialna w Trzciance od początku swego istnienia stara się pełnić rolę ośrodka kulturalnego działającego przy parafii pw. św. Jana Chrzciciela. Od dwudziestu dziewięciu lat organizuje m.in. Tygodnie Kultury Chrześcijańskiej, współpracując z innymi placówkami kulturalnymi w mieście.

Hasłem przewodnim tegorocznego XXIX Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej były słowa ks. Piotra Skargi SJ, ogłoszonego przez Sejm RP wspólnie z Januszem Korczakiem i Ignacym Kraszewskim patronem roku 2012: „Miłość buduje zgodę, a bez zgody miłości nie masz”. Postać tego wielkiego kaznodziei, a zwłaszcza jego działalność charytatywną na Mszach Świątych niedzielnych w obydwu trzcianeckich parafiach (pw. św. Jana Chrzciciela i pw. Matki Bożej Saletyńskiej) przybliżył ks. prof. Kazimierz Panuś z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Na spotkaniach z młodzieżą w trzech szkołach ponadgimnazjalnych ksiądz profesor przedstawiał postać ks. Piotra Skargi jako proroka i wizjonera. Z kolei na spotkaniu z mieszkańcami Trzcianki w Bibliotece Publicznej, zатуłowanym: *Słowa jego jak pochodnia gorzały* (E. Birkowski OP), zaprezentował patrona roku jako mistrza słowa mówionego.

Głębokich wzruszeń dostarczyły mieszkańcom Trzcianki siostry nazaretanki: Jeremia Kulikowska i Nazaria Miklasz z Nowogródka na

¹ Biblioteka Parafialna w Trzciance.

Białorusi, które w ramach TKCh spotkały się z młodzieżą w dwóch trzcianeckich gimnazjach, jak również z członkami Stowarzyszenia Przyjaciół Rakowa, a na niedzielnych Mszach Świętych w obydwu parafiach mówiły o pracy siostr nazaretanek na Białorusi i o jedenastu błogosławionych siostrach męczenniczkach z Nowogródka, rozstrzelanych przez Niemców 1 sierpnia 1943 roku. Znaczna część mieszkańców Trzcianki pochodzi z Kresów, które po II wojnie światowej znalazły się na terenie Litwy, Białorusi i Ukrainy. Działające w mieście Stowarzyszenie Rakowian zrzesza liczną grupę byłych mieszkańców Rakowa, miasteczka leżącego około 30 km od białoruskiego Mińska, które przed II wojną znajdowało się blisko wschodniej granicy z sowiecką Rosją.

Każdorazowo z okazji TKCh organizowany jest Konkurs Twórczości Artystycznej o Motywach Religijnych. W tym roku na konkurs wpłynęło ponad 200 prac zgłoszonych przez dzieci, młodzież i dorosłych, które zaprezentowano na wystawie pokonkursowej w Domu Parafialnym. W ramach TKCh Trzcianecki Dom Kultury zorganizował wystawę ekslibrisów o motywach religijnych *Małe arcydzieła* ze zbiorów trzcianeckiego kolekcjonera Tadeusza Łaszkiwicza. Natomiast w Muzeum Ziemi Nadnoteckiej w Trzciance odbył się wernisaż wystawy *Fundacja Prymasów Stanisława i Krzysztofa Szembeków* ze zbiorów Muzeum Archidiecezjalnego w Gnieźnie. Ekspozyty – szaty liturgiczne z XVII-XVIII wieku, ornaty, dalmatyki, kapy i mitry – zaprezentowała zebrany kustosz Muzeum Archidiecezjalnego w Gnieźnie, s. Beata Ostrówka SAC.

W Młodzieżowym Domu Kultury uczniowie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych pod kierunkiem nauczycielki Małgorzaty Szadkowskiej recytowali wiersze ks. Jana Twardowskiego. Ciekawym uzupełnieniem spotkania był występ Małgorzaty Bratek, pieśniarki i odtwórczyni poezji śpiewanej, laureatki wielu ogólnopolskich festiwali, od lat współpracującej z Biblioteką Parafialną w Trzciance.

W kościołach obydwu parafii chór szkolny pod batutą Bartosza Śliwińskiego oraz uczniowie Zespołu Szkół Katolickich w Trzciance zaprezentowali przedstawienie teatralne pt. *Legenda o Krzyżu*. Natomiast w Domu Parafialnym z okazji drugiej rocznicy tragedii smoleńskiej wyświetlono film dokumentalny pt. *List z Polski* w reżyserii Mariusza Pilisa.

Kulminacyjnym punktem Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej w Trzciance była suma odprawiona przez ks. bp. Pawła Cieślaka z Koszalina, z udziałem trzcianeckiego chóru „Pasjonata” pod dyr. Bartosza Śliwińskiego. Ksiądz biskup wręczył przyznane przez kapitułę wyróżnienie Człowiek Wiary. Człowiek Czynu 2011. Pomysłodawcą i fundatorem wręczanego po raz pierwszy wyróżnienia jest ks. Andrzej Żołątniak – proboszcz parafii pw. Matki Bożej Saletyńskiej w Trzciance. W tym roku wyróżnienie to przyznano zmarłemu kilka miesięcy wcześniej Wacławowi Łukaszewiczowi, długoletniemu kościelnemu parafii pw. św. Jana Chrzciciela, który służbę w trzcianeckim kościele pełnił nieprzerwanie ponad sześćdziesiąt lat. Po Mszy Świętej ks. biskup obejrzał wystawę pokonkursową, spotkał się z twórcami prac artystycznych oraz – co jest już stałą tradycją – z kilkunastoosobowym zespołem Biblioteki Parafialnej, organizatorem TKCh.

Przez cały Tydzień Kultury Chrześcijańskiej odbywały się kiermasze książek oraz promocja publikacji o ks. Piotrze Skardze i błogosławionych męczenniczkach z Nowogródka.

Stałe kontakty z siostrami nazaretankami oraz kresowe korzenie wielu mieszkańców Trzcianki zaowocowały nie tylko udziałem sióstr nazaretanek w tegorocznym Tygodniu Kultury Chrześcijańskiej. Kilka miesięcy później Biblioteka Parafialna w Trzciance zorganizowała pielgrzymkę na Kresy. W dniach od 3 do 11 sierpnia 2012 roku kilkunastoosobowa grupa zwiedziła Grodno (miasto króla Stefana Batorego, Elizy Orzeszkowej, z bazyliką katedralną św. Franciszka Ksawerego i zamkiem Kazimierza Jagiellończyka oraz jego syna, św. Kazimierza), Wasiliszki Stare (z muzeum w domu rodzinnym Czesława Niemena), Wasiliszki Nowe (z kościołem pw. św. Jana Chrzciciela i pomnikiem Jana Pawła II), Wawierkę (z grobami żołnierzy oddziału Armii Krajowej Jana Piwnika „Ponurego”), Lidę (z zamkiem księcia Giedymina), Nowogródek (z muzeum i kopcem Adama Mickiewicza, z symbolicznym grobem jedenastu sióstr nazaretanek w lesie, gdzie zostały rozstrzelane przez Niemców, z farą – miejscem chrztu Adama Mickiewicza, oraz z grobem błogosławionych sióstr męczenniczek i ruinami zamku Mendoga), Zaosie (z muzeum Adama Mickiewicza w miejscu jego urodzin), Kołdyczewo (z monumentem upamiętniającym ofiary niemieckiego obozu koncentrac-

cyjnego), Poruczyn (wymarłą w 80 proc. dużą wioskę w okolicach jeziora Świtez, z pustymi drewnianymi chatami, zamieszkaną jedynie przez nieliczne starsze osoby), Horodyszcz (z tablicą w miejscowym kościele, ufundowaną przez mieszkańca Trzcianki, zawierającą wykaz zamordowanych mieszkańców w obozie w Kołdyczewie), Karczewo (z kamieniem filaretów w leśnym wąwozie), Tuchanowicze (z parkiem i lipami – miejscem spotkań Adama i Maryli Wereszczaków), jezioro Świtez (z legendami o Świteziance i zatopionym mieście), Hruszówkę (z zaniedbanym dworem rodu Tadeusza Rejtana i zdewastowanym rodzinnym grobowcem słynnego posła ziemi nowogródzkiej, który miał odwagę sprzeciwić się zdradzieckim uchwałom Sejmu Polski zatwierdzającym pierwszy rozbiór Polski), Nieśwież (z pierwszym w Polsce kościołem barokowym pw. Bożego Ciała i kryptą zawierającą ponad 100 trumien Radziwiłłów oraz z zamkiem Radziwiłłów odnowionym po latach dewastacji), Mir (z odnowionym zamkiem obronnym Radziwiłłów, a później rodziny Światopełk-Mirskich), Połoneczkę (ze zdewastowanym pałacem Radziwiłłów), Iszkołdź (z najstarszym kościołem na Białorusi i z przejmującą relacją uczestniczki walki o przetrwanie kościoła w czasach sowieckiego ateizmu), Raków (z kościołem odnowionym przy dużym udziale mieszkańców Trzcianki, który w komunistycznych czasach zamieniono na magazyn zboża i sprzętu rolniczego), Kuropaty pod Mińskiem (z tysiącami krzyży w miejscu masowych i indywidualnych grobów – ofiar rosyjskich zbrodni z czasów stalinowskich), Katyń (z grobami polskich oficerów – ofiar sowieckiego ludobójstwa), Smoleńsk (z miejscem zakłamej przez Rosję i rząd Polski tragedii), Witebsk (z pięknie odnowionym starym miastem), Połock (z kolegium jezuickim założonym przez Stefana Batorego, którego pierwszym rektorem był ks. Piotr Skarga, z soborem pw. Mądrości Bożej oraz kamieniem Borysa z krzyżem i napisami wyrytymi w XII wieku), Dryświaty (ze starym drewnianym kościołem w biednej wiosce nad jeziorem przy granicy z Litwą, którego proboszczem jest ks. Czesław Hałas MS – proboszcz trzcianeckiej parafii w latach 1980-1985), Wilno (z Ostrą Bramą, cmentarzem na Rossie, uniwersytetem założonym przez króla Stefana Batorego, miejscami związanymi z polskimi królami i Adamem Mickiewi-

czem) i Troki (ze swoją kulturą karaïmską, zamkiem obronnym na wyspie jeziora Galwe i pałacem Tyszkiewiczów).

Ponadto część uczestników wyjazdu miała okazję po raz kolejny spotkać się ze swoimi krewnymi, którzy po II wojnie światowej zostali w granicach dzisiejszej Białorusi.

Pielgrzymka na Kresy miała charakter religijno-patriotyczny. Wszystkie odwiedzane miejsca świadczą tam o polskiej historii, kulturze i religii naszych przodków. Tam też żyje wielu naszych rodaków, których powojenne losy były znacznie trudniejsze od losu tych, którzy zdecydowali się opuścić te tereny, by zamieszkać w Polsce. Często w osamotnieniu stawiali czoło ateistycznej dyktaturze, która niszczyła kościoły i wszelkie oznaki polskości. Jeszcze dzisiaj nie ma pełnej swobody w pielęgnowaniu polskiej mowy i tradycji, czego przykładem są m.in. ograniczenia szkolnictwa w języku polskim na Litwie czy szykanowanie organizacji polonijnych na Białorusi. Nie jest przypadkiem zdumiewający nas brak polskich opisów w muzeum katyńskim i w salach udostępionych do zwiedzania w pałacu Radziwiłłów w Nieświeżu (są tylko opisy rosyjskie i angielskie). Nadal przed cmentarzem w Katyniu leży kamienna tablica informująca, że pochowane są tu ofiary zbrodni hitlerowskich – jeńcy sowieccy – zamordowani w maju 1943 roku. A na tej kłamliwej tablicy leżą żywe kwiaty! Z kolei na miejscu tragedii smoleńskiej „nieznani sprawcy” zerwali pierwotną tablicę upamiętniającą to wydarzenie, a na jej miejsce zamontowano tablicę z suchą informacją o katastrofie lotniczej. Jednak był też pozytywny akcent: przypadkowo spotkany w Smoleńsku Rosjanin przeproszał nas, Polaków, za Katyń.

Obydwie tegoroczne inicjatywy Biblioteki Parafialnej w Trzciance: Tydzień Kultury Chrześcijańskiej i pielgrzymka na Kresy, miały wspólne elementy. Są to ludzie, historia i zabytki kresowe ściśle związane z historią naszego narodu, który w gonitwie za codziennymi sprawami nie może o nich zapominać.